

ביטוח לאומי

מתלמדת בעסק משפחתי הוכרה כ"עובדת" לעניין זכאות לדמי לידה

מאת: רו"ח אורנה צח (גלרט), חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה

לאחר חופשת הלידה חזרה המבוטחת לעבוד אצל מר מנשה, אך לאחר חודש וחצי נאלצה לעזוב בשל המצב הכלכלי הרעוע שאליו נקלע העסק.

תביעתה של המבוטחת לדמי לידה במוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") ומאוחר יותר בבית הדין האזורי - נדחתה.

ביום 9 באוקטובר 2011 התקבל בבית הדין הארצי לעבודה (עב"ל 10-09-9142) ערעורה של גברת אמיליה מנשה (להלן: "המבוטחת") לתשלום דמי לידה, לאחר שבית הדין האזורי לעבודה דחה את תביעתה בטענה כי לא הוכח קיומם של יחסי עובד ומעביד, בעסק המצוי בבעלותו של חמיה (להלן: "מר מנשה").

רקע עובדתי

בשנת 2005 למדה המבוטחת גמולוגיה (תורת אבני החן) במסגרת קורס. מאפריל 2006 ועד 16.2.2007 (היום שבו ילדה את בנה) הועסקה בעסק לתיווך יהלומים השייך למר מנשה.

המבוטחת עברה תקופת התלמדות בתיווך ובמכירת יהלומים בעבור עסקו של מר מנשה. רוב הזמן התלוותה לבעלה (שלא היה שייך לעסק) בבורסה ליהלומים ברמת גן, לצורך המכירה והתיווך האמורים.

מר מנשה לא קלט עובד אחר במקום המבוטחת בזמן חופשת הלידה.

טענות הצדדים

לטענת המבוטחת, התלמדות אינה פוסלת יחסי עובד ומעביד. היא נכחה באופן קבוע במקום העבודה ועסקה בתיווך יהלומים ובעבודות משרדיות, ולכן תפקודה חרג מעבר למתנדבת שמעניקה עזרה משפחתית לעסק. כמו כן, כוונת המבוטחת הייתה ללמוד את התחום ולעבוד כמתווכת יהלומים בעסק המשפחתי.

לדעת המל"ל טיב הקשר היה עזרה משפחתית בלבד, ומאפייני מערכת היחסים היו מאפיינים של התלמדות שאינם בגדר יחסי עבודה.

שייכים לעסקו של מר מנשה ושההתלמדות בוצעה לצורך השתלבות בעסק של מר מנשה.

העובדה שהמבוטחת למדה את התחום בקורס מקצועי ורצונה היה לעבוד לאחר חופשת הלידה - מראה שהייתה מעוניינת להשתלב בתחום היהלומים ובעסק, ומחזקת את גרסתה בדבר קיומם של יחסי עובד ומעביד.

יצוין כי בית הדין הארצי בחן את מהות היחסים ולא דווקא את צורתם, ובין השאר לא ראה בעין שלילית את העובדה כי טרם הלידה עבדה המבוטחת במשך כ-11 חודשים - תקופה זהה כמעט לתקופת האכשרה המינימלית המזכה בדמי לידה.

כדי למנוע התדיינויות, לרבות בערכאות, אנו חוזרים וממליצים לבחון את הסיווג הביטוחי במל"ל ולבססו לפני תחילת ההעסקה ולא רק בדיעבד.

לטענת המל"ל לא הוצגו ראיות בדבר סך השעות שבהן שהתה בעסק, ונתגלו סתירות באשר למועד סיום עבודתה. זאת ועוד - הפקדות הסכומים לחשבונה לא היו סדירות, לא הועסק עובד אחר בתפקידה, והיא לא הכירה את המערך העסקי והארגוני של העסק.

דין והחלטה

בית הדין הארצי קיבל את הערעור והגיע למסקנה כי בנסיבות שתוארו יש ביחסי ההתלמדות משום יחסי עובד ומעביד, חרף העובדה שהמבוטחת התלוותה לבעלה אשר לא היה חלק מהעסק.

לדעת בית הדין הארצי אין להסכים לקביעה שהתלמדות כשלעצמה פוסלת קיומם של יחסי עובד ומעביד, ויש חשיבות לכך שהיהלומים היו